

Minulý průběhový čas (past continuous)

Vydáno dne 31.12.2006

Článek o tom, jak a kdy se používá minulý průběhový čas, a kdy naopak průběhový čas použít nelze.

Minulý průběhový čas (past continuous)

V tomto článku se zaměříme na tzv. *minulý průběhový čas*. Patří mezi ty časy, které jsou téměř nezbytné. Hojně se používá i v běžném hovoru, ale nejčastěji se s ním setkáte ve vypravování dějů a příběhů v minulosti. Obecně o minulých časech se dočtete i v dalších článcích na Help for English, např. v článku [časová souslednost](#). Přesto se nyní na tento jev podíváme ještě jednou.

Tvoření

Minulý průběhový čas se tvoří stejně, jako všechny průběhové časy, tedy za pomoci slovesa BÝT (v minulém čase) a významového slovesa s koncovkou -ING:

WAS/WERE + -ING

(např. *he was waiting...*)

Otázku a zápor tvoříme stejně, jako kdybychom ve větě měli pouze sloveso WAS/WERE:

He was at home. -- **Was he** at home? -- He **wasn't** at home.

Stejně tak tomu bude v minulém průběhovém čase slovesa WAIT:

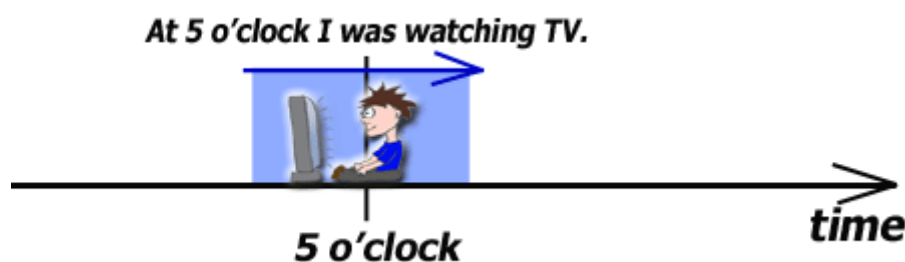
He was waiting. -- **Was he** waiting? -- He **wasn't** waiting.

Použití

Použití minulého času se samozřejmě podobá použití ostatních průběhových časů, tedy i tento průběhový čas **zdůrazňuje průběh či trvání děje**.

Co se právě dělo, když...

Toto je snad nejčastější způsob použití tohoto času. Říkáme, že nějaký děj **zrovna probíhal** v určitý okamžik v minulosti. Onen okamžik může být určen nějakým konkrétním časovým určením, nebo jiným dějem.

At five o'clock **I was watching TV**. 💡^{*1} - to znamená, že když bylo pět hodin, děj právě probíhal.

When he arrived, **I was watching TV**. 💡^{*2} - Zde říkáme, že děj probíhal právě v ten okamžik, kdy on dorazil. Čas zde tedy určuje jiný děj.

Toto použití se tedy podobá základnímu použití přítomného průběhového času - ten vyjadřuje děje, které probíhají právě nyní, právě v tento okamžik. U minulého průběhového času akorát nemluvíme o okamžiku právě teď, ale o tom, co se dělo v nějaký okamžik v minulosti.

Další příklady použití:

He was having lunch when I called him. 💡^{*3} - V ten okamžik (když jsem zavola) PRÁVĚ obědval, zrovna to probíhalo.

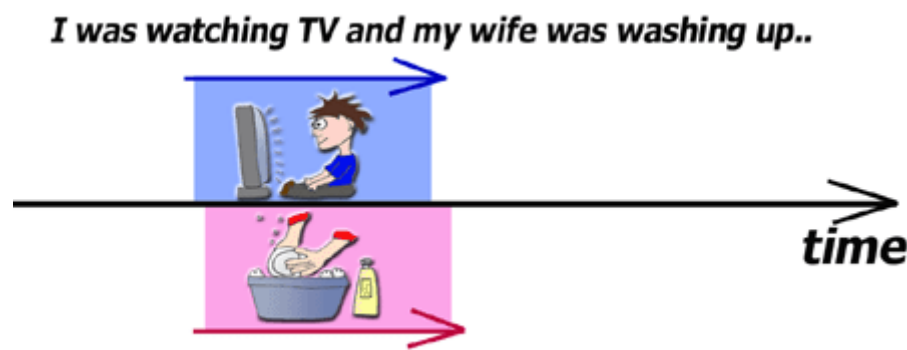
I didn't hear you, **I was listening to my walkman**. 💡^{*4} - V ten okamžik (kdy promluvil) jsem PRÁVĚ poslouchal walkmana, zrovna to probíhalo.

He was so funny. **He was wearing a pink shirt**

and orange shorts. 💡^{*5} - V ten okamžik (o kterém mluvím, kdy jsem ho např. spatřil) měl PRÁVĚ něco na sobě...

Dvě činnosti probíhaly současně

Druhým případem, kdy často používáme minulý průběhový čas, je, když mluvíme o dvou (či více) činnostech, které v daný okamžik probíhaly nezávisle na sobě.

I was watching TV and my wife was washing up the dishes. 💡^{*6} - jsou to dvě současně probíhající činnosti.

Pokud jedna z činností probíhala jakoby **v rámci** druhé činnosti, tedy byla na ní závislá, lze použít pouze minulý čas prostý:

I sang while I was driving to work. 💡^{*7} - jde také o dvě zároveň probíhající činnosti, a tak by se možná zdálo, že by zde měl být minulý průběhový (I WAS SINGING...) Lze však říci, že si prostě zpíval cestou, pouze v rámci té jízdy autem, nebyly to činnosti, které by probíhaly nezávisle na sobě.

Zde však vždy závisí na pojetí mluvčího. Těžko tento případ bude předmětem nějakého testu. A pokud ano, kontext by měl jasně napovídat, zdá se o dvě nezávislé činnosti nebo o činnost probíhající pouze v rámci činnosti jiné.

Zdůrazňujeme dobu trvání

Minulý průběhový čas můžeme použít i tehdy, když chceme dát zvláštní důraz na to, jak dlouho daná činnost probíhala.

I waited for about five minutes and then the train arrived. 💡^{*8} - zde dobu trvání nezdůrazňuji, prostě jsem chvilku počkal a pak nasedl do vlaku.

I was waiting for two hours! Can you imagine that? 💡^{*9} - Zde je jasné, že mluvčí dobu trvání zdůrazňuje.

V tomto případě vždy záleží na postoji mluvčího, který musí být patrný z kontextu. Samotnou větu (bez kontextu) 'čekal jsem půl hodiny' můžeme přeložit oběma způsoby.

Nedokonavé děje

Někdy je nutné použít průběhový čas tehdy, kdy mluvíme o nějakém nedokonavém ději. Tedy říkáme jen co jsme dělali, nikoliv co jsme UDĚLALI.

Yesterday I was writing my book and then I was repairing my bicycle.

💡^{*10} - zde sice jde o dva děje, které probíhaly za sebou, jeden po druhém, a tedy byste mohli usoudit, že by zde měl být PROSTÝ ČAS v obou případech. Není tomu však tak:

Yesterday I wrote my book and then I repaired my bicycle.

💡^{*11} - tato věta by totiž říkala, že obě činnosti včera dokončil (knihu napsal, kolo opravil). Věta předcházející (was writing, was repairing) naopak tvrdí, že na těchto dvou věcech pouze pracoval, ale dokončit je nemusel (a pravděpodobně nedokončil).

Kdy minulý průběhový čas nepoužíváme

Mluvíme o stavech

Jak již možná víte, průběhový čas nelze použít u tzv. **stavových sloves**. Jsou to slovesa, která nepopisují činnosti, ale pouze stavy, postoje, apod. Patří mezi ně např. slovesa LIKE, WANT, NEED, BELIEVE, UNDERSTAND a další. Více o těchto slovesech naleznete v článku [Stavová a dynamická slovesa](#).

At that moment, ~~I was wanting~~ to disappear. 💡^{*12} - Musíme použít I wanted to disappear. Sloveso WANT nepopisuje činnost, ale pouze stav, i když se jedná o stav momentální.

Stálé děje

Průběhový čas se nepoužívá u stálých či dlouho trvajících dějů, ale spíše u dějů dočasných.

What was my job at that time? I ~~was working as a teacher~~. 💡^{*13} - Pokud to bylo jeho běžné stálé zaměstnání, použijeme pouze prostý čas, tedy I worked as a teacher. Průběhový bychom použili pouze tehdy, kdyby pracoval jako učitel pouze přechodně, např. byl by to profesionální hudebník, ale v daný čas vypomáhal ve škole jako učitel hudební výchovy.

Opakované děje

Pro vyjádření pravidelných, opakovaných, častých dějů v minulosti používáme **prostý čas**, stejně jako kdyby se jednalo o pravidelnou činnost v přítomnosti.

When I was a child, ~~we were going~~ to our weekend house every week. 💡^{*14} - jedná se o pravidelnou činnost (každý týden), proto použijeme prostý čas a nikoliv průběhový. Tedy, věta bude znít: we went to our weekend house every week.

Závěrem

Minulý průběhový čas není složitý, jeho použití se dá odvodit od použití přítomného prostého a průběhového času. Obecně lze říci, že průběhový čas se používá tehdy, kdy nějaká věc **(zrovna) probíhala**, prostý čas naopak tehdy, když nějaká činnost **(prostě) proběhla**.

Znalost tohoto času je nezbytná např. pro vyprávění příběhů v minulosti. Tam průběhový čas slouží především pro vyjádření dějů, které byly na pozadí dějové linie. O tom se ale více dočtete v článku věnovanému tzv. [časové souslednosti](#).

Používání těchto dvou časů si nyní můžete vyzkoušet zde:

[Minulý, prostý a průběhový čas \(cvičení\)](#).

Tvoření minulého průběhového času si můžete procvičit formou **gramatického drilu** v aplikaci **English Me** ([více informací](#)). Pokud jste předplatiteli této aplikace, můžete [spustit dril MINULÝ PRŮBĚHOVÝ ČAS](#).